

Opleidingsprofiel – addendum

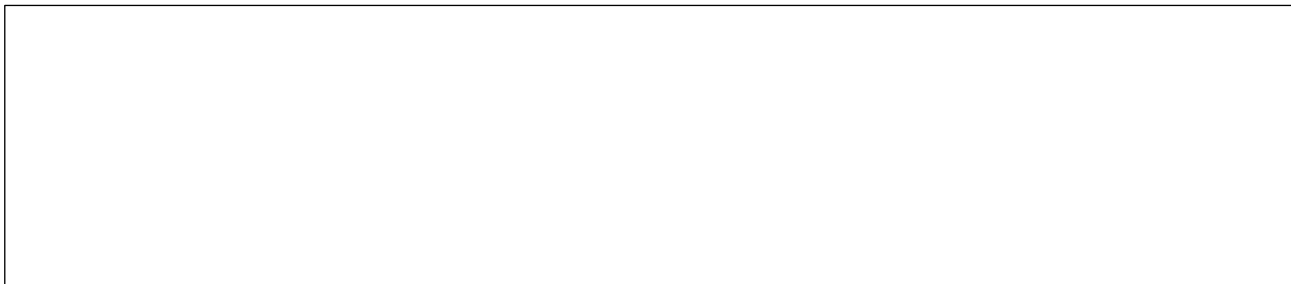
Verpleegkunde

Leerjaar 1

**HOGESCHOOL
ROTTERDAM**

Toekomstmakers

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	5
2.	BN2030 in het nieuwe onderwijs	6
3.	Onderwijsvisie	8
3.1.	Vijf bouwstenen van de visie van de opleiding Verpleegkunde	10
3.2.	Toetsvisie	11
3.2.1.	Doelen van toetsing	12
3.2.2.	Bouwstenen	12
3.3.	Toetsbeleid	13
4.	Onderwijspraktijk	15
4.1.	Competentiegerichte opbouw van het curriculum	15
4.2.	Werken met leeruitkomsten	16
4.3.	De domeinen	16
4.4.	Doel en inhoud studiejaar	17
4.5.	Leerjaar 1	18
4.6.	Rollen docent en didactiek	18
4.6.1.	De rollen van de docent	18
4.7.	Docentprofessionalisering	19
4.8.	Didactische aanpak, werkvormen en leermiddelen	20
4.9.	Toetsprogramma	22
4.9.1.	Toetsmix	23
4.9.2.	Onderwijs- en toetsprogramma	23
4.9.3.	Internationalisering	24
4.9.4.	Diversiteit	25
4.9.5.	Onderzoek in het onderwijs	25
5.	Bijlagen	27
	Bijlage 1. Kompas	27
	Bijlage 2. ZELCOM-model	28
	Bijlage 3. Curriculumschema	31

1. Inleiding

Dit is het addendum behorend bij het opleidingsprofiel van de opleiding Verpleegkunde van Hogeschool Rotterdam. In studiejaar 2024-2025 start het nieuwe onderwijs in leerjaar 1 en gedurende de komende jaren wordt het huidige onderwijs uitgefaseerd en vervangen door het nieuwe onderwijs. De geplande uitfasering is terug te vinden in tabel 1 van hoofdstuk 4.4. Als het nieuwe onderwijs geheel geïmplementeerd is zal dit opleidingsprofiel zelfstandig zijn, tot die tijd blijft het een addendum op het opleidingsprofiel van het huidige onderwijs.

In het nieuwe onderwijs bouwen wij voort op onze ervaringen uit het vorige curriculum en nemen we mee wat we goed kunnen en waar we trots op zijn. Onze uitgangspunten zijn persoonsgericht en contextrijk onderwijs, zelfregulerende vaardigheden en organiseerbaarheid, zie bijlage 1 Kompas.

In het nieuwe onderwijs zijn de CanMEDS-rollen vertaald naar leeruitkomsten (LUKS) en vervolgens uitgewerkt in succescriteria. 'Leeruitkomsten zijn meetbare resultaten van leerervaringen die je in staat stelt er zeker van te zijn tot welke hoogte/niveau/standaard een competentie is gevormd of verbeterd'.¹ Op deze manier willen we het zelfregulerende leren bij de studenten bevorderen zodat zij baas worden van hun eigen leerproces.

In het onderwijs leggen we de focus op het zelfregulerend leren van de student, dit doen we door middel van het formatief handelen, didactisch coachen en verbindend communiceren. Zo groeien onze studenten tijdens de opleiding tot hbo-verpleegkundigen van de toekomst: wendbaar, veerkrachtig en klaar voor elke uitdaging.

Dit addendum beschrijft de kern van het nieuwe onderwijs van de opleiding Verpleegkunde aan Hogeschool Rotterdam. Het biedt alle betrokkenen, studenten, docenten, management, samenwerkingspartners en auditoren inzicht in de aard van de opleiding.

In dit addendum vindt u achtereenvolgens de BN2030 in het nieuwe onderwijs, de onderwijsvisie en de onderwijspraktijk uitgewerkt.

¹ Peeters, W. (2018, 25 september). Van leerdoelen naar leeruitkomsten. *Vernieuwend onderwijs*. Geraadpleegd op 23 augustus 2024, van [Van leerdoelen naar leeruitkomsten - Vernieuwend onderwijs](#)

2. BN2030 in het nieuwe onderwijs

Bij de lancering van BN2030 was de onderwijsvernieuwing in volle gang. Op diverse punten is het gelukt om goed aan te sluiten op het nieuwe opleidingsprofiel.

BN2030 zet in op de beroepsrollen en competenties en de verbinding tussen de verschillende CanMEDS-rollen met de rol van Bachelor Verpleegkundige. Dit sluit goed aan op een uitgangspunt van het nieuwe onderwijs: het overvolle curriculum loslaten en de kern van het beroep goed aanleren. Hiernaast zetten we in op het ondersteunen van studenten om steeds zelfstandiger keuzes te maken voor hun ontwikkeling tot bachelor verpleegkundige, die in een steeds complexer wordende omgeving keuzes kan maken voor de zorgvrager en diens naasten, de professie en zichzelf. In het nieuwe onderwijs hebben we hierop ingezet door in overleg met elkaar het aantal onderwerpen uit het curriculum te reduceren; het onderwijs dat goed was te behouden en hiernaast nadruk te leggen op de professionele doorontwikkeling van de docent. Zodat zij naast vakinhoudelijke expertise ook de expertise hebben om studenten te ondersteunen bij zelfregulerende vaardigheden.

In BN2030 is er veel aandacht voor verpleegkundig leiderschap, wat bestaat uit persoonlijke ontwikkeling, professionele ontwikkeling en zeggenschap en positionering. In het nieuwe onderwijs start dit in de PPI-lijn (persoonlijke en professionele identiteit) waarbij studenten op zoek gaan naar eigen kwaliteiten, vaardigheden en het beroep en de opleiding leren kennen. Al snel vloeit de PPI-lijn over in de PVS-lijn (praktijkvraagstuk); immers je ontwikkelt je beroepsidentiteit door met het beroep bezig te zijn. Het onderwijs bevat succesvolle elementen uit de oude regielijn, aangevuld met nieuwe inzichten zoals de StudentLifeMonitor die inspeelt op de duurzaamheid van onze nieuwe verpleegkundigen.

Het in BN2030 beschreven probleemoplossend vermogen biedt mooie handvatten voor het ontwikkelen van praktijkgerichte vraagstukken. In de PVS-lijn gaan studenten aan de slag met klinisch redeneren, door het onderzoeken van verschillende praktijkvraagstukken. Naast het klinisch redeneren leren ze hierbij om vanuit een onderzoekende houding nieuwsgierig, kritisch en analytisch te zijn, vragen te stellen en te onderzoeken wat er allemaal komt kijken rondom een praktijkvraagstuk. Studenten worden geacht innovatief te kijken hoe de zorg beter georganiseerd of aangeboden kan worden, door bijvoorbeeld het gebruik van zorgtechnologie. En er wordt samenwerking gevraagd, eerst met medestudenten, later ook vanuit het perspectief van naasten of andere professionals.

In BN2030 is er nadrukkelijk aandacht voor preventie, waarbij het naast zorg gerelateerde preventie ook gaat om de betaalbaarheid/toegankelijkheid van de zorg, het bevorderen van gezond gedrag en het aanbieden van passende zorg in het netwerk rondom de

zorgvrager. In leerjaar 1 komt dit op verschillende momenten in het onderwijs tot uiting. Van het aanleren van passende gespreksvaardigheden voor het bevorderen van gezond gedrag tot het onderzoeken van het eigen gezondheidsgedrag, het in kaart brengen van het netwerk rondom de zorgvrager en het leren van relevante wet- en regelgeving.

BN2030 gaat gepaard met een nieuwe beschrijving van beroepsrollen, competenties en kernbegrippen. In de ontwikkelgroep van leerjaar 1 en de pilot afstuderen heeft dit geleid tot aanscherping van de criteria bij de leeruitkomsten, zoals weergegeven in het Overzicht competentiedekking en succescriteria. Doordat BN2030 en het nieuwe onderwijs nog maar kort geleden zijn ingevoerd, worden de accenten van het nieuwe beroepsprofiel stapsgewijs steeds meer in het onderwijs geïntegreerd. Op dit moment wordt de tabel aangevuld met criteria voor leerjaar 2 en 3, op basis van BN2030, de eerder beschreven criteria op niveau van BN2020 en het ZELCOM model, zie bijlage 2. Het ZELCOM-model geeft het niveau van de competentiebeheersing a.d.h.v. de complexiteit en zelfstandigheid weer. Nadat deze criteria zijn voorgelegd aan de adviserende commissies zullen deze verder geconcretiseerd worden door een brede groep docenten met verschillende expertises in de ontwikkelgroepen. Het Overzicht competentiedekking en succescriteria als geheel wordt meegenomen bij de evaluatie van leerjaar 1. Indien nodig zullen hier, na het eerste jaar, aanpassingen gedaan worden.

3. Onderwijsvisie

In dit hoofdstuk wordt de visie op onderwijs van de opleiding Verpleegkunde besproken. De visie van de hbo-V is afgeleid van de visie van Hogeschool Rotterdam. In de onderwijsvisie van Hogeschool Rotterdam² staat het volgende doel van ons onderwijs beschreven: 'Alle studenten bereiken een hoger niveau en ontwikkelen zich tot vakbekwame, reflectieve en ondernemende professionals. Een studie aan Hogeschool Rotterdam stimuleert daartoe de creativiteit, veerkracht, nieuwsgierigheid en verantwoordelijkheid van studenten'. Dit betekent dat ons onderwijs de volgende functies heeft, zie figuur 1:

1. Ons onderwijs leidt op tot hbo-verpleegkundigen die zich kunnen aanpassen aan een voortdurend veranderend werkveld (kwalificatie);
2. Ons onderwijs stuurt aan op de ontwikkeling van waarden, normen en gewoonten passend bij het verpleegkundig beroep en de maatschappij in zijn geheel (socialisatie);
3. Ons onderwijs stimuleert de eigen (professionele en persoonlijke) identiteitsontwikkeling van studenten in relatie tot het verpleegkundig beroep (subjectificatie).

Figuur 1. Afbeelding gebaseerd op Gert Biesta (2012)

De hbo-V stelt de beroepsuitoefening centraal, zowel ten aanzien van kwalificatie, socialisatie als persoonsvorming. In de opleiding Verpleegkunde wordt evenwichtig

² Hogeschool Rotterdam (2022, augustus 18). Onderwijsvisie. [Brochure_Onderwijsvisie-170x240mm_NL-WT3.indd \(hr.nl\)](#)

aandacht besteed aan de persoonlijke groei van de student, daarbij puttend uit de visie van Gert Biesta³ ten aanzien van het ontwikkelen van haar/zijn eigen identiteit, het ontwikkelen van waarden en normen en het bekwamen als deskundige in haar/zijn professie. Hiermee vervult de docent naast de rol van inhoudsdeskundige ook de rol van pedagoog.

Door aandacht te besteden aan alle drie de domeinen kan de student zich ten volle ontwikkelen naar de professional die wij voor ogen hebben: wendbaar, veerkrachtig en klaar voor elke uitdaging om met trots het voortouw te nemen in uiteenlopende situaties.

Onze onderwijsvisie is gebaseerd op de sociaal constructivistische leertheorie⁴ en competentiegericht onderwijs. Hierbij streven wij naar onderwijs waarbij realistische en actuele beroepsvraagstukken centraal staan. De student wordt gestimuleerd in zijn zelfregulerend vermogen en de beroepscontext te gaan verbinden aan de eigen persoonlijke identiteit en ontwikkeling.

Competentiegericht onderwijs

De opleiding leidt studenten op die beroepscompetenties bezitten op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. Het bereiken van beroepscompetenties staat centraal in de opleiding en is terug te zien in het gehele curriculum. Het ontwikkelen en opbouwen van competenties beslaat de gehele opleidingsperiode en is domeinoverstijgend. Ons streven is het competentiegericht onderwijs zó vorm te geven dat het:

- voorbereidend is op een voortdurend veranderende beroepspraktijk (leven lang leren);
- aandacht geeft aan zowel kennisverwerving als kennistoepassing;
- aandacht geeft voor persoonlijke professionele ontwikkeling en koppeling van eigen identiteit aan het beroep.

In het onderwijs staat de student centraal. De student wordt gestimuleerd in het zelfregulerend vermogen en in het bevorderen van de kennis, vaardigheden en het onderzoekend vermogen. De opleiding wil, conform het sociaal constructivisme de studenten zelf en in groepen aan het werk zetten om kennis te verwerven die zij nodig hebben in de beroepspraktijk.

³ Biesta, G. (2012). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten*. Boom Lemma.

⁴ Sociaal constructivisme is een stroming die het leerproces ziet als een actief proces van kennisverwerving, waarbij de kennis ontstaat en gedeeld wordt met anderen (Dewey, Piaget, Vygotsky).

3.1. Vijf bouwstenen van de visie van de opleiding Verpleegkunde

Aan de hand van de sociaal constructivistische leertheorie⁵ en de principes van competentiegericht onderwijs formuleren we vijf bouwstenen die onze visie dragen:

Leren vindt plaats in interactie met elkaar

Leren doe je met elkaar en van elkaar. Studenten interpreteren informatie op hun eigen manier op basis van voorkennis en ervaringen. Door samen met anderen te leren leert de student zijn eigen standpunt te kiezen, toe te lichten, te heroverwegen en vaardigheden te oefenen.⁶ Deze bouwsteen levert hiermee direct een bijdrage aan de onderzoekende en lerende houding die wordt nagestreefd. Door het onderwijs kleinschalig te organiseren stimuleren we sociale interactie in de leeromgeving tussen studenten en docenten zoveel mogelijk.⁷

Leren vindt plaats wanneer het zelfregulerend is

De student wordt gestimuleerd om regie te voeren over het eigen leerproces en zodoende zijn of haar autonomie te vergroten. Door de student te ondersteunen in het nemen van eigenaarschap over het leerproces, wordt de (intrinsieke) motivatie van de student gestimuleerd. Het onderwijs richten we zodanig in dat het zelfregulatie en zelfverantwoordelijkheid stimuleert.⁸ "Gezond studeren"* is het startpunt. Zelfregulatie stimuleren via docentgedrag: keuzes bieden, leer strategieën aanreiken, feedback geven.

*Gezond studeren: Studenten en docenten zijn samen verantwoordelijk voor het studentsucces. Studenten worden gestimuleerd zichzelf te "managen" op studiegedrag door onder andere actief te participeren en de dialoog aan te gaan met docent en medestudenten. Gezond studeren betekent voor de student: jezelf weinig stress bezorgen door je studielast zo goed mogelijk te spreiden voor de lesweken en zoveel mogelijk alle vakken in één keer te behalen.

Leren vindt plaats wanneer het actief gebeurt

De student gaat actief aan de slag met de kennis, vaardigheden en houdingsaspecten van het verpleegkundig beroep. Door de lesstof te bediscussiëren, te beredeneren, te analyseren, te combineren en te verbeteren bekijft het beter en wordt de leeropbrengst

⁵ Sociaal constructivisme is een stroming die het leerproces ziet als een actief proces van kennisverwerving, waarbij de kennis ontstaat en gedeeld wordt met anderen (Dewey, Piaget, Vygotsky).

⁶ Janssen, J., Kirschner, F., Erkens, G., Kirschner, P., & Paas, F. (2010). Making the black box of collaborative learning transparent: Combining process-oriented and cognitive load approaches. *Educational psychology review*, 22(2), p. 139-154. <https://doi.org/10.1007/s10648-010-9131-x>

⁷ Klatter, E., Visser, K., Wassenaar, T., Theeuwes, S., & Van Veen, T. (2019). Grip op studiesucces. Adviesrapport Studiesucces. Hogeschool Rotterdam. <https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/pub/grip-op-studiesucces-adviesrapport-studiesucc/cca3e8b-4320-4254-bb2a-5652fd05fa62/>

⁸ Klatter, E. et al. (2019). Grip op studiesucces. Adviesrapport Studiesucces. Hogeschool Rotterdam.

geoptimaliseerd.⁹ De opleiding zet activerende didactiek in om studenten daadwerkelijk met de stof bezig te laten zijn.

Leren vindt plaats in een contextrijke omgeving

Door te leren in een contextrijke, krachtige leeromgeving¹⁰ blijft de student de relevantie zien en kan de student de transfer maken van het geleerde naar de echte beroepspraktijk. De leeromgeving moet zodoende zoveel mogelijk overeenkomen met de beroepspraktijk (authentiek). Daarnaast streeft de opleiding ernaar om voor elke student een zo krachtig mogelijke leeromgeving te creëren/faciliteren. Voor de ene student is dat op school in de praktijklokalen en voor de andere student bestaat deze krachtige leeromgeving in een internationale context.

Leren vindt plaats in onderlinge verbondenheid

Wanneer de student, docent, praktijk en opleiding onderling verbonden zijn ontstaat er een leerklimaat waarin iedereen zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen.¹¹ Door deze onderlinge verbondenheid komt er meer aandacht voor inclusiviteit. Dit betekent dat iedereen zich welkom voelt, ongeacht culturele of sociaaleconomische achtergrond, geaardheid, gender, leeftijd, talenten, mogelijkheden, enzovoorts. In het onderwijs wordt de aanwezigheid van verschillen erkend en deze diversiteit aangewend als kracht.¹²

3.2. Toetsvisie

De toetsvisie van hbo-V is in lijn met het toetsbeleid van het Instituut voor Gezondheidszorg.¹³ Leren en toetsing zijn onlosmakelijk verbonden. Leren wordt gezien als een proces waarbij de student continu de kennis, vaardigheden en attitude verder ontwikkelt. We zien toetsing als middel dat actief, reflectief en zelfregulerend leren van de student ondersteunt en hun studiesucces bevordert. Toetsing, zowel formatief handelen¹⁴ als summatief beoordelen, helpt bij het monitoren van het leerproces. We kijken naar toetsing vanuit een holistische benadering waarbij de nadruk ligt op de gehele ontwikkeling van de student. Door een constante feedbackdialoog tussen student en

⁹ Dochy, F., Segers, M., & Dochy, W. (2020). *Bouwstenen voor High Impact Learning. Van model naar praktische tips en succescriteria*. Boom.

¹⁰ Hogeschool Rotterdam. (2023). *Hogeschoolgids* (editie augustus 2023). Hogeschool Rotterdam. <https://hogeschoolgids.hr.nl/e3aae409-ee6f-4c6a-834d-d4b2433700cf>

¹¹ Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H., & Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, *111*(23), 8410–8415. <https://doi.org/10.1073/pnas.1319030111>

¹² Klatter, E., Visser, K., Wassenaar, T., Theeuwes, S., & Van Veen, T. (2019). Grip op studiesucces. Adviesrapport Studiesucces. Hogeschool Rotterdam. <https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/pub/grip-op-studiesucces-adviesrapport-studiesucc/ccaa3e8b-4320-4254-bb2a-5652fd05fa62/>

¹³ Hogeschool Rotterdam (z.d.). *Toetsbeleid 2023–2024*. Instituut voor Gezondheidszorg.

¹⁴ Formatief handelen is een didactisch hulpmiddel dat kort cyclisch ingezet wordt tijdens de lessen. Het is geen onderdeel of manier van toetsing met een certificerende functie (Kneyber et al., 2022)

docent proberen we de betrouwbaarheid van beslissingen te optimaliseren en het leerproces van de student te stimuleren. Er wordt voortgebouwd op de visie op onderwijs waarin het principe van sociaal constructivisme en competentiegericht onderwijs centraal staat, tevens hebben wij ons laten inspireren door programmatisch toetsen.¹⁵ Wij hanteren een methodemix van toetsen met als uitgangspunt om integratief te toetsen.

3.2.1. Doelen van toetsing

Toetsing stuurt het handelen van zowel docenten als studenten. Door middel van toetsing wordt toegewerkt naar de beheersing van de eindkwalificaties. De inhoud van de toetsen doet een beroep op de hogere denkniveaus, waardoor de student ook op dit niveau gaat studeren. Ons toetsprogramma heeft dus een belangrijke rol bij het leren en de kwaliteit van onderwijs.

Wij zetten toetsen in als:

- Selectie-instrument
- Begeleidingsinstrument en ter voortgangscntrole (formatief, tijdens de onderwijsperiode)
- Beoordelingsinstrument (summatief, na de onderwijsperiode)
- Kwalificeringinstrument (summatief, bij het afsluiten van de opleiding)

3.2.2. Bouwstenen

In de onderstaande vijf bouwstenen, die het fundament vormen van de visie op leren, is onze visie op toetsing verankerd.

Leren vindt plaats in interactie met elkaar

Toetsing: De toetsvormen dienen aan te sluiten bij het integratieve en interactieve karakter van het onderwijs. Derhalve kijken docenten in de beoordeling niet alleen naar het product maar ook naar het samenwerkingsproces.¹⁶ Door opbouwende peerfeedback en peerassessment worden studenten uitgedaagd om kritisch met elkaar na te denken over de leerstof en het leerproces. Dit vraagt van docenten om opdrachten of beroepsvraagstukken te ontwikkelen die de interactie tussen studenten stimuleert.

¹⁵ Van der Vleuten, C., Schuwirth, L., Driessen, E., Dijkstra, J., Tigelaar, D., Baartman, L., & van Tartwijk, J. (2012). A model for programmatic assessment fit for purpose. *Medical Teacher*, 34(3), 205-214.

¹⁶ Johnson, D.W. & Johnson, R.T. (2009). An educational psychology success story: Social interdependence theory and cooperative learning. *Educational researcher*, 38(5), 365-379. <https://doi.org/10.3102/0013189X09339057>

Leren vindt plaats wanneer het zelfregulerend is

Toetsing: De methodiek van toetsen is dusdanig vormgegeven dat het de student, docent en de praktijk inzicht geeft in het zelfregulerend vermogen. Dit vermogen zorgt ervoor dat de student de criteria begrijpt, zichzelf kan monitoren en beoordelen, feedback kan zoeken en toepassen op het eigen handelen. Het zelfregulerend vermogen van de student wordt opgebouwd; van strakke sturing in leerjaar één, naar steeds meer zelfsturing in leerjaar vier.

Leren vindt plaats wanneer het actief gebeurt

Toetsing: De focus van het formatief handelen en summatief beoordelen ligt op het leren als continu proces. De toetsing is zo ingericht dat de student wordt gestimuleerd om interactief en regelmatig te leren en om proactief op zoek te gaan naar feed-up (welke richting ga je uit?), feedback (hoe gaat het momenteel?) en feed-forward (wat is de volgende stap?).¹⁷

Leren vindt plaats in een contextrijke omgeving

Toetsing: het is voor de student duidelijk welke relevantie de toetsing heeft voor het beroep waarvoor opgeleid wordt. Deze zeggingskracht is groter naarmate de toetsing meer aansluit bij de beroepspraktijk.¹⁸ De praktijk heeft daarom een actieve rol tijdens het leer- en beoordelingsproces. Integratieve toetsing sluit daarbij aan, evenals het werken met leeruitkomsten.

Leren vindt plaats in onderlinge verbondenheid

Toetsing: Alle studenten kunnen deelnemen aan het toetsprogramma zonder onbedoelde selectieve effecten, in lijn met het diversiteits- en inclusiviteitsbeleid. Dit betekent dat er binnen de geldende regelgeving ruimte kan zijn voor verschillen in de wijze van toetsen. Toetsing wordt zo georganiseerd dat deze voor iedereen toegankelijk is en gelijke kansen biedt.¹⁹

3.3. Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de opleiding past binnen de (inter-)nationale kaders voor het hoger onderwijs. In de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) wordt, onder andere, geregeld welke kwaliteitseisen er gelden in het hoger onderwijs en hoe deze worden getoetst. Uitgangspunt is verder het IVG-toetsbeleid. Het toetsbeleid past bij de

¹⁷ Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81–112. <https://doi.org/10.3102/003465430298487>

¹⁸ Hendriks, P. & Schoonman, W. (2006). *Handboek Assessment deel I, gedragsproeven*. Van Gorcum.

¹⁹ Bücher-Touwen, M. & Van Doorn, E. (2020). *Hoe werk je naar toegankelijk toetsen in het hoger onderwijs?*. Gedownload op 12 september 2023, van https://www.ecio.nl/wp-content/uploads/sites/2/2020/03/004-ECIO_Hoe-werk-je-naar-toegankelijk-toetsen-in-het-hoger-onderwijs_februari-2020.pdf

visie op toetsing en visie op beroep en onderwijs. De toetsen voldoen aan basiseisen voor toetskwaliteit: validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en bruikbaarheid en worden ontworpen volgens het vierogen principe. Voor de mondeling, vaardigheids- en portfolio toetsen zijn rubrics opgesteld die intercollegiaal zijn vastgesteld. De opleiding evalueert toetsing onder studenten. Op basis van evaluatie met docenten en bevindingen van de toetscommissie, die werkt onder mandaat van de examencommissie, worden toetsen en toetsprocessen waar nodig bijgesteld. Hierbij hanteert de opleiding de volgende uitgangspunten.

De summatieve toetsen worden geconstrueerd en gecontroleerd door tenminste twee docenten en er wordt gebruik gemaakt van de toetsmatrijzen en rubrics om spreiding van onderwerpen en gewenst niveau te controleren en inzichtelijk te maken. In geval van herkansing wordt rekening gehouden met een snelle herkansing. De studenten krijgen feedback op gemaakte opdrachten en behaalde resultaten. Bij de herkansingstoetsen wordt rekening gehouden met een snelle herkansing. Om de intersubjectiviteit te vergroten worden kalibratiebijeenkomsten voor beoordelaars georganiseerd.

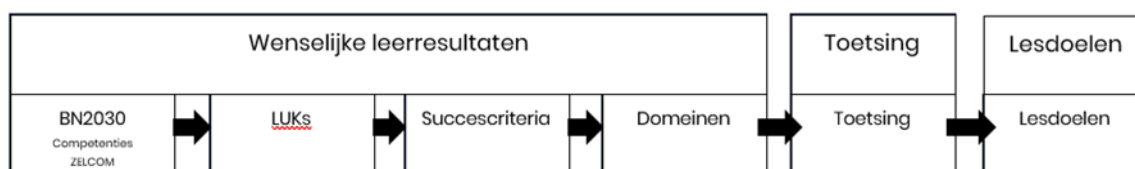
4. Onderwijspraktijk

In de onderwijspraktijk wordt de onderwijsvisie geïmplementeerd. Het curriculum is zodanig opgebouwd dat de startende student zich in een periode van vier jaar ontwikkelt tot de beoogde deskundige breed opgeleide hbo-verpleegkundige. De student doorloopt een proces van persoonlijke en professionele vorming, kennisverwerving, training in toepassing van methoden en technieken, van onderzoek naar oordeelsvorming en oplossend, organisatorisch en handelend vermogen.

4.1. Competentiegerichte opbouw van het curriculum

Het curriculum is ontwikkeld volgens het backwards design principe²⁰ en constructive alignment.²¹ Het principe van backwards design is achterwaarts ontwerpen van een onderwijscurriculum. Vanuit de leeruitkomsten wordt terug geredeneerd naar concretere deelaspecten die de grondslag vormen voor de keuze van als eerste de toetsing (de succescriteria) en vervolgens de lesdoelen en werkvormen. Voor de opleiding Verpleegkunde betekent dit dat de LUKs worden ontwikkeld op basis van het beroepsprofiel, de competenties en de eindkwalificaties. De competenties worden uitgewerkt op basis van de drie niveaus van het ZELCOM-model. Op basis van de geformuleerde LUKs wordt bepaald hoe deze het best kunnen worden aangetoond (= toetsing). Daarna volgen succescriteria en domeinen die verder per kwartaal worden uitgewerkt in lesdoelen. Het onderwijs wordt uiteindelijk georganiseerd rondom de LUKs met passende didactiek en werkvormen binnen de verschillende domeinen, zie figuur 2.

Constructive alignment houdt in dat onderwijsactiviteiten, leerdoelen en wijze van toetsen onderling op elkaar zijn afgestemd en constructief bijdragen aan de leeruitkomsten. Dit draagt bij aan de kwaliteit van onderwijs en heeft een positieve uitwerking op het studiegedrag van de student.

Figuur 2. Backwards design²²

²⁰ Wiggins, G. & Mc Tighe, J. (1998). *Understanding by Design*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

²¹ Biggs, J. B., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university: What the student does (3rd ed.)*. New York: McGraw-Hill Education (UK).

²² Last, B. (2021,5 oktober). Constructive alignment – Barend legt uit. *Vernieuwonderwijs*. [Constructive alignment – Barend legt uit – Vernieuwonderwijs](#)

4.2. Werken met leeruitkomsten

Elke onderwijsperiode is gericht op het bereiken van een specifieke leeruitkomst, die bestaat uit de relevante beroepsrollen en competenties op het juiste niveau. Deze leeruitkomst staat centraal tijdens de onderwijsperiode. Om studenten te helpen bij het bereiken van deze domeinoverstijgende leeruitkomsten, is in het eerste leerjaar besloten om het onderwijs te organiseren per domein en dus per domein te toetsen. Deze domeinen werken samen toe naar het bereiken van de leeruitkomst. Gedurende de opleiding worden deze vakgebieden steeds meer geïntegreerd, zie Overzicht competentiedekking en succescriteria.

4.3. De domeinen

In leerjaar 1 start het curriculum met zes domeinen en eindigt het met drie domeinen, namelijk:

1. Praktijkvraagstukken (PVS);
2. Anatomie, fysiologie en pathologie (AFP);
3. Verpleegkunde (VPK), gaat vanaf onderwijsperiode 3 op in PVS;
4. Persoonlijke en professionele identiteit (PPI), gaat vanaf onderwijsperiode 3 op in PVS;
5. Communicatieve vaardigheden (COVA), gaat vanaf onderwijsperiode 4 samen met VTV op in de vaardigheden;
6. Verpleegtechnische vaardigheden (VTV), gaat vanaf onderwijsperiode 4 samen met COVA op in de vaardigheden.

In leerjaar 1 is er een opbouw van de integratie van de domeinen zichtbaar. Deze integratie zet door in leerjaar 2 en zo vloeien de verschillende domeinen uiteindelijk samen tot het praktijkvraagstuk waarin ook de stage is geïntegreerd.

Hieronder staat een korte beschrijving van de domeinen in leerjaar 1.

Praktijkvraagstukken (PVS)

Vanaf het begin van de opleiding worden de studenten begeleid met praktijkvraagstukken. In het praktijkvraagstuk wordt getracht de opgedane kennis uit de andere domeinen toe te passen. Het is van belang dat dit integratieve karakter van het curriculum met de overkoepelende LUK als uitkomst bewaakt wordt. In het PVS staan onderzoeksvaardigheden, kritisch denken en het klinisch redeneren centraal. De PVS wordt in LUK 1 en 2 getoetst in een 2EC portfolio met mondeling toets. Vanaf LUK3 gaan de domeinen PPI en Verpleegkunde op in het PVS, wat leidt tot een portfolio met mondeling toets van 7EC in LUK3 en 8EC in LUK4.

Anatomie, fysiologie en pathologie (AFP)

In AFP staat de medische kennis centraal die de student nodig heeft voor het uitoefenen van het verpleegkundig beroep. Er is een cumulatieve MC-toetsing die opbouwt in zwaarte; in LUK1 1EC, LUK2 2EC, LUK3 2EC en LUK4 4EC.

Verpleegkunde (VPK)

Bij Verpleegkunde staat de verpleegkundige kennis centraal die de student nodig heeft voor het uitoefenen van het verpleegkundig beroep, denk hierbij aan kennis vanuit de verpleegkundige theorieën en het verpleegkundig proces, psychologie, sociologie, recht en ethiek. Verpleegkunde wordt in LUK 1 en 2 getoetst in een 2EC MC-toetsing. Vanaf LUK3 gaat Verpleegkunde op in het PVS.

Persoonlijke en professionele identiteit (PPI)

PPI wordt expliciet benoemd in de CanMEDS-rol leider van de BN2030. In het domein PPI staat de ontwikkeling en het leerproces van de student centraal. Met de docent en medestudenten wordt de ontwikkeling en voortgang van het leerproces van de student bewaakt. PPI wordt mondeling getoetst, in LUK1 voor 1EC en in LUK2 voor 2EC. Vanaf LUK3 gaat PPI op in het PVS.

Vaardigheden (COVA en VTV)

Bij COVA worden studenten getraind in hun communicatieve vaardigheden, met de focus op hun professionele communicatie. Bij VTV worden studenten getraind in de verpleegtechnische vaardigheden. In LUK 1-2-3 worden COVA en VTV per onderwijsperiode en apart van elkaar getoetst in een vaardighedentoets (LUK1 1EC, LUK 2 en 3 2EC). In LUK4 is er één toets voor de vaardigheden (2EC).

4.4. Doel en inhoud studie jaren

In studiejaar 2024-2025 start ons nieuwe onderwijs in het eerste leerjaar. De implementatie van het nieuwe onderwijs gaat gefaseerd (Tabel 1). Dit betekent dat de groep studenten die in 2024-2025 start de eerste lichting zal zijn die conform ons nieuwe onderwijs zal afstuderen.

▶ Schooljaar	▶ Implementatie	▶ Ontwikkelen
▶ 2024-2025	▶ Leerjaar 1	▶ Leerjaar 1 semester 1 (1 ^e onderwijsperiode) ▶ Leerjaar 2 (2 ^e semester) ▶ Leerjaar 4 (2 ^e semester)
▶ 2025-2026	▶ Leerjaar 2 ▶ Leerjaar 4 (?)	▶ Leerjaar 3 (1 ^e semester) ▶ Leerjaar 4 (?)
▶ 2026-2027	▶ Leerjaar 3 ▶ Leerjaar 4 (?)	▶

Tabel 1. Ontwikkel- en implementatieplan onderwijs hbo-V

Gezien het huidige ontwikkelproces waarin wij ons bevinden, geven wij een toelichting op leerjaar 1. Wij zullen de andere leerjaren a.d.h.v. de implementatie gefaseerd toevoegen in het opleidingsprofiel. Wat vaststaat is dat in leerjaar 2 LUK 5 – 8 centraal staan en in leerjaar 3 LUK 9 – 11. In leerjaar 4 bestaat het eerste semester uit de minor en het tweede semester uit LUK 12.

4.5. Leerjaar 1

Het eerste studiejaar is gericht op de beroepsvorming en gaat de student met LUK 1 – 4 aan de slag. De basisbeginselen van de verpleegkunde en de persoonlijke en professionele identiteit staan centraal. De mate van zelfsturing is aan het begin van het studiejaar laag en zal gedurende het studiejaar toenemen. Ook de grootte van de toetseenheden neemt gedurende het studiejaar toe.

De student maakt kennis met het beroepsprofiel van de hbo-V en de basiskennis van anatomie, fysiologie en pathologie, verpleegkunde, psychologie, sociologie, ethiek en recht. Het verpleegkundig proces staat in iedere onderwijsperiode centraal, samen met de basis verpleegtechnische en communicatieve vaardigheden. De ontwikkeling van de persoonlijke en professionele identiteit krijgt specifiek aandacht in het onderwijs. In het praktijkvraagstuk vindt de integratie plaats van deze domeinen.

In het eerste studiejaar is de praktijkcomponent ingebed in simulatieonderwijs en in een oriëntatieweek. De focus ligt op het leren van de basisprincipes van de verpleegkunde zodat de studenten in leerjaar 2 op stage kunnen.

4.6. Rollen docent en didactiek

Het centraal stellen van het ontwikkelen van de zelfregulerende vaardigheden van de student heeft consequenties voor de wijze waarop docenten het onderwijs vormgeven. Het onderwijs wordt door de docenten vormgegeven in begeleide en onbegeleide tijd (samenwerkingstijd) en zelfstudie. De docent zoekt hierbij een goede balans tussen leiden en begeleiden, sturen en volgen, bijsturen en stimuleren. In lijn hiermee vervult de docent de volgende rollen: coach, vakexpert, pedagoog & didacticus en instellingsdocent. Binnen onze opleiding zijn deze docentrollen toegewezen aan het doel, inhoud en karakter van de vakgebieden.

4.6.1. De rollen van de docent

De docent heeft in dit onderwijs verschillende rollen. De docent is een coach, vakexpert, pedagoog, didacticus en ook instellingsdocent. De docent stemt zijn of haar handelen af op de ontwikkeling van de studenten in hun leren. Deze persoonsgerichte wijze betekent dat we voor elke student werken aan een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat.

Zoende voelt een student zich geaccepteerd en krijgt vertrouwen in het eigen kunnen.²³ Hierdoor zal het zelfregulerend vermogen van de student toenemen en nemen zij meer regie in het eigen leerproces. Om dit te kunnen bereiken maakt de docent gebruik van de principes van formatief handelen, didactisch coachen en verbindend communiceren.

De coach begeleidt studenten in hun ontwikkeling van de persoonlijke en professionele identiteit (PPI). De coach begeleidt de student(en) zowel bij persoonlijke en professionele ontwikkeling als bij het resultaatgericht werken aan LUKs. Belangrijke taken hierbij zijn het organiseren van en leren omgaan met vormen van feedback, begeleiden van peerfeedback en het begeleiden van intervisie. De didactisch coach is zich bewust van eigen invloed op de studenten en hun ontwikkeling en toont zich als rolmodel op het gebied van zelfreflectie.

De vakexpert organiseert en begeleidt het inhoudelijke onderwijs. De expert bevordert het onderzoekend vermogen van de student, kritisch denken en redeneren in het licht van methoden van onderzoek, diagnosticeren en ontwikkelen van beroepsethisch handelen. De docent stuurt acties en werkzaamheden conform de planning en bewaakt en evalueert de voortgang. De vakexpert is een rolmodel en draagt trots uit voor het vak.

De pedagoog & didacticus begeleidt vanuit zijn expertise groepen, evalueert het proces en borgt de kwaliteit. De pedagoog & didacticus bevordert de zelfstandigheid van de studenten en zoekt de balans tussen leiden en begeleiden, sturen en volgen. De pedagoog & didacticus is een voorbeeld voor de student en zet in op de verbinding; studenten voelen zich vanaf dag 1 welkom op de opleiding en werken aan hun nieuwe rol: verpleegkundige in opleiding.

De instellingsdocent is als ambassadeur van de opleiding contactpersoon tussen opleiding en stageverlenende instelling. De instellingsdocent zorgt voor relatiebeheer en communicatie met de begeleiding van de instelling, monitort de voortgang van de ontwikkeling van de student tijdens de stage én beoordeelt de student, en signaleert ontwikkelingen binnen de instelling en de beroepspraktijk. De student komt pas vanaf leerjaar 2 in aanraking met deze rol van de docent als het leren in de praktijk van start gaat.

4.7. Docentprofessionalisering

De visie op onderwijs en leren van de opleiding vraagt om bijpassende pedagogische en didactische kennis, vaardigheden en houding van het docententeam die leiden tot inclusieve didactiek gericht op de diverse studentenpopulatie. Door kennis uit te wisselen,

²³ Marzano, R.J. (1992). *A different kind of classroom: Teaching with dimensions of learning*. Association for Supervision and Curriculum Development

ervaringen te delen en gezamenlijk te oefenen bevorderen we een gezamenlijke mindset en onderwijscultuur. We werken samen aan studentsucces vanuit een coachende rol. De opleiding biedt middels professionalisering ondersteuning bij de (verdere ontwikkeling) van docenten en management op drie gebieden:

1. Didactisch coachen

Om bij de student het denken te stimuleren, de motivatie te verhogen en het leren te bevorderen wordt didactisch coachen ingezet. Docenten worden opgeleid in het geven van effectieve feedback volgens de methode van Voerman & Faber (2019).²⁴

2. Verbindend communiceren

Verbindende Communicatie verwijst naar de intentie: het gaat om de verbinding waarbij ieders behoefte erkend wordt. Door verbindend communiceren ontstaat helderheid en ruimte wat voor eenieder belangrijk is en kunnen we gericht komen tot oplossingen die ieders behoeften tegemoetkomen.

3. Formatief handelen

Formatief handelen wordt gedefinieerd als 'Alle activiteiten die studenten en docent uitvoeren om de leeractiviteiten van studenten in kaart te brengen, te interpreteren en te gebruiken om betere beslissingen te maken over vervolgstappen' (William & Leahy, 2018).²⁵

Door de docentprofessionalisering te richten op deze drie onderwerpen ambiëren wij het zelfregulerend leren bij de student te stimuleren zodat zij baas zijn over hun eigen leerproces.²⁶ En binnen deze kaders van de docentprofessionalisering hebben de docenten de autonomie om zelf vorm te geven aan het onderwijs dat zij verzorgen.

4.8. Didactische aanpak, werkvormen en leermiddelen

In lijn met de docentrollen en de domeinen, de te ontwikkelen competenties en de te behalen LUKs wordt een mix aan werkvormen toegepast. Afhankelijk van de leersituatie wordt gebruik gemaakt van onderzoeksmethoden, probleemoplossingsmethoden, reflectiemodellen, vaardigheidstrainingen, feedbackgesprekken, directe kennisoverdracht, instructie en simulatietraining. De simulatietraining vindt plaats in een nagebootste praktijksetting. Hiertoe zijn binnenschools lokalen ingericht, waaronder een immersive room, waar in simulatiesetting scenario's worden uitgevoerd met hierin geïntegreerde kennis en vaardigheden.

²⁴ Voerman, L. & Faber, F. (2019). *Didactisch Coachen*. De Weijer Design.

²⁵ William, D. & Leahy, S. (2018). *Formatief assessment integreren in de praktijk*. Bazalt Educatieve Uitgaven.

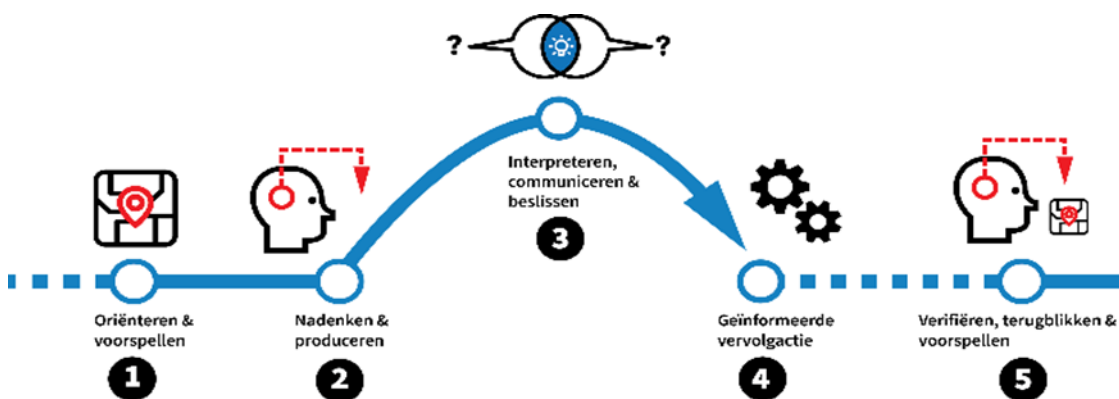
²⁶ Sins, P. (2023). *Zelfregulerend leren gaat niet vanzelf maar hoe dan wel?* Geraadpleegd op 23-08-2024, van [Openbare les_Patrick Sins_V3.indd \(hogeschoolrotterdam.nl\)](#)

Er wordt in groepen gewerkt. Dit draagt bij aan leren samenwerken, oefenen in diverse rollen en bevordert de inbreng van studenten. Vanuit de PPI-leerlijn worden de studenten gecoacht, zowel in groepsverband als individueel. De individuele coaching loopt door tot en met het jaar van afstuderen.

Binnen de verschillende domeinen is veel aandacht voor het formatief handelen. De docent hanteert binnen het onderwijs het proces van formatief handelen (Figuur 3).²⁷ Dit houdt in dat de docent vooraf inschat wat de voorkennis van studenten is en dat ook daadwerkelijk en gericht controleert zodat hiaten en misvattingen zo snel mogelijk ondervangen worden tijdens de les.

De docent neemt vervolgens geïnformeerde didactische en pedagogische vervolgacties, zoals het aanbieden van verdieping of herhaling in de vorm van specifieke leeractiviteiten. Hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leeruitkomsten, het niveau en de kenmerken van de studenten, de vakinhoud en de leeractiviteiten.²⁸

Bij formatief handelen spelen feedbackprocessen, zowel op cognitieve als op metacognitieve aspecten van het leren een belangrijke rol. Om de voortgang van een student te monitoren staan drie vragen centraal: waar staat de student nu (feedback), waar gaat de student heen (feedup) en wat zijn ontwikkelpunten voor de student (feedforward)?²⁹ Kwaliteitsbesef over waar de leeruitkomst aan dient te voldoen is daarbij een belangrijk onderdeel dat studenten helpt in het richten van hun leeractiviteiten.

Figuur 3. Proces Formatief handelen

²⁷ Kneyber, R., Sluismans, D., Devid, V., & Wlode Lopez, B. (2022). Formatief handelen. Van instrument naar ontwerp. Phornese. Gedownload van <https://toetsrevolutie.nl/wp-content/uploads/2022/03/Rene-Kneyber-Formatief-handelen-WEB.pdf>

²⁸ Biggs, J., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university*. McGraw-hill education (UK).

²⁹ Peeters, W., (2019). Handvatten om effectieve feedback te geven. Vernieuwonderwijs. Geraadpleegd op: 12 augustus 2024, van: [Handvatten om effectieve feedback te geven - Vernieuwonderwijs](#)

4.9. Toetsprogramma

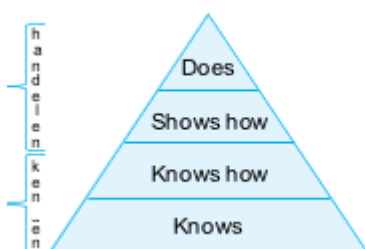
Het toetsprogramma sluit aan bij de Dublin Descriptoren, NLQF-6 en de onderwijs- en examenregeling zoals opgenomen in de Hogeschoolgids van het IVG.

De opleiding Verpleegkunde richt haar toetsproces zodanig in dat dit bijdraagt aan kwalificering van de student voor het werkveld en borging van kwaliteit en niveau. Zoals in de toetsvisie staat aangegeven is toetsing een belangrijk onderdeel van het leren.

Duidelijke LUKS met bijbehorende succescriteria activeren de student zelf initiatief en verantwoordelijkheid te nemen voor zijn leerinspanning.

In lijn met de toetsvisie en het gedachtengoed van Biesta³⁰ is gekozen om, waar mogelijk en in opbouw, integraal te toetsen. Deze opbouw wil zeggen dat in leerjaar 1 de integratie van de toetsing minimaal is en deze gedurende de leerjaren toeneemt. De te toetsen kennis en vaardigheden worden gecombineerd met de handelingen en het daarvoor benodigde gedrag van de verpleegkundige. De toetsen zijn alle gericht op de professionele ontwikkeling van de student in relatie tot de beroepspraktijk, contextrijk en dus betekenisvol voor de student.

Toetsniveaus

Figuur 4. Piramide van Miller

Hbo-V gaat bij toetsing uit van de piramide van Miller, zie figuur 4. Daarbij geeft deze indeling zowel sturing aan de soort toetsing die passend is in oplopend niveau van leerjaar 1 tot en met 4 als sturing om op basis van het niveau van leerdoelen de juiste toetsvorm te kiezen. Binnenschools zijn de onderste drie niveaus te toetsen, waarbij het niveau 'knows' getoetst wordt in kennistoetsen, 'knows how' wordt getoetst in cognitieve toepassing bijvoorbeeld in opdrachten en open vragen, 'shows how' in simulaties. Het hoogste niveau 'does' is verbonden aan competentietoetsing in de echte praktijk in stage, een performance assessment of een portfolioassessment op basis van werkelijke toepassing.

Per leeruitkomst (LUK) zijn succescriteria geformuleerd waarbij gebruik is gemaakt van de herziene taxonomie van Bloom. Hierdoor zijn de succescriteria helder en duidelijk voor zowel studenten als docenten en geeft het richting aan de summatieve toetsmomenten.

³⁰ Biesta, G. (2012). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten*. Boom Lemma.

Voor het ontwikkelen van de toetsen wordt gebruik gemaakt van toetsmatrijzen. Eind jaar vier moeten alle LUKs behaald zijn.

4.9.1. Toetsmix

Het toetsprogramma van de hbo-V in leerjaar 1 maakt de summatieve toetsmethoden zichtbaar. Er wordt gebruik gemaakt mondelinge, schriftelijke en multiple choice toetsopgaven. Bovendien hebben practica een centrale plaats in het toetsprogramma. In dit toetsprogramma is een duidelijke opbouw zichtbaar van de toetseenheden en integratie van de vakgebieden. Doel van deze opbouw is om bij te dragen aan het rustig opbouwen van de zelfregulerende vaardigheden van studenten en hen op deze manier te stimuleren actief en regelmatig te studeren. Daarbij wordt opgemerkt dat de toetsen van anatomie, fysiologie en pathologie cumulatief opgebouwd zullen worden. Ook dit draagt bij aan succesvol studeren.³¹

Toetsmix	Niveau			
	Weten	Weten hoe	Laten zien	Doen
Multiple choice	X	X		
Vaardigheidstoets		X	X	
Portfolio	X	X		
Mondeling		X	X	
Assessment	Volgt bij ontwikkeling onderwijs leerjaar 2-3-4			

Tabel 2. Overzicht toetsvormen jaar 1 hbo-V.

In tabel 1 wordt inzichtelijk gemaakt dat binnen het curriculum alle niveaus van de piramide van Miller een rol spelen in de toetsing. Er worden verschillende toetsvormen gebruikt ten behoeve van een krachtige toetsomgeving zoals omschreven is in het toetsbeleid IVG.

4.9.2. Onderwijs- en toetsprogramma

In het Opleidings- en examenreglement van de opleiding Verpleegkunde staat het curriuculumschema van leerjaar 1,³² zie bijlage 3 Curriculumschema. De toetsprogramma's van leerjaar 2, 3 en 4 zijn in ontwikkeling.

³¹ Klatter, E., Visser, K., Wassenaar, T., Theeuwes, S., & Van Veen, T. (2019). Grip op studiesucces. Adviesrapport Studiesucces. Hogeschool Rotterdam. <https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/pub/grip-op-studiesucces-adviesrapport-studiesucc/cca3e8b-4320-4254-bb2a-5652fd05fa62/>

³² Hogeschool Rotterdam (z.d.). *Hogeschoolgids, editie augustus 2024*. Instituut voor Gezondheidszorg.

4.9.3. Internationalisering

De stad Rotterdam kent circa 180 verschillende nationaliteiten. Met 38% inwoners met een niet-Westerse achtergrond, is het de meest diverse stad van Nederland.³³ Verpleegkunde studenten zullen dus te maken krijgen met verschillende nationaliteiten, zienswijzen en gebruiken, zowel in de klas als tijdens stages. Het verwerven van zogenaamde 'global competences' helpt hen te functioneren in een interculturele samenleving en bereidt de studenten beter voor op een internationaal georiënteerde arbeidsmarkt.³⁴ Het Instituut voor Gezondheidszorg heeft de verwerving van internationale competenties daarom expliciet opgenomen in het strategische beleidsplan van 2023–2028.³⁵

Om de eerstejaars studenten te laten werken aan het verwerven van global competences heeft de opleiding deze ingebed in het curriculum gebaseerd op het NUFFIC model³⁶ en de stappen van Deardorff e.a. (2023):³⁷ Onderwijs of onderzoek in een internationale context; internationalisation@home. Internationalisation@home wordt vormgegeven door het gebruik van internationale modellen, literatuur, wetenschappelijk onderzoek. In LUK 3 en LUK 4 nemen alle studenten deel aan een Collaborative Online International Learning environment (COIL) waar de Rotterdamse studenten samen met studenten van buitenlandse partneruniversiteiten online contact hebben met elkaar om een vraagstuk te bespreken dat betrekking heeft op de gezondheidszorg.

In de volgende leerjaren kunnen studenten kiezen voor internationale stages, de internationale minor Beyond Borders, een semester studeren in het buitenland of deelnemen aan studiereizen, zoals naar Tanzania om de gezondheidszorg daar te bestuderen.

³³ CBS (28 februari 2019) *Population. Migrants overrepresented in large cities*. Geraadpleegd op 6 september 2014 van <https://www.cbs.nl/en-gb/background/2018/47/population>

³⁴ Choi, J. S., & Kim, J. S. (2018). Effects of cultural education and cultural experiences on the cultural competence among undergraduate nursing students. *Nurse education in practice*, 29, 159-162. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2018.01.007>. Kirby, K. F., Earle, M., Calahan, C. A., & Karagory, P. (2021). Preparing nursing students for diverse populations. *Nurse Education in Practice*, 55, 103140. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.103140>. Messelink, A. (2019). Internationale competenties. *Een model over de leeropbrengsten van internationalisering. Verkregen via: https://www.nuffic.nl/onderwerpen/wereldburgerschap/internationale-competenties*. O'Brien, E. M., O'Donnell, C., Murphy, J., O'Brien, B., & Markey, K. (2021). Intercultural readiness of nursing students: An integrative review of evidence examining cultural competence educational interventions. *Nurse Education in Practice*, 50, 102966. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.102966>. Upvall, M. J., & Luzincourt, G. (2019). Global citizens, healthy communities: Integrating the sustainable development goals into the nursing curriculum. *Nursing outlook*, 67(6), 649-657. Zazzi, E. (2020). Contributors to the development of intercultural competence in nursing students. *Nurse Education Today*, 90, 104424. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104424>.

³⁵ IVG (2023) *Strategische agenda Instituut voor Gezondheidszorg 2023-2028*. Hogeschool Rotterdam, Instituut voor Gezondheidszorg. <https://instituten.foleon.com/ivg/strategische-agenda-instituut-voor-gezondheidszorg-2023-2028/meer-studentsucces-en-inclusiever-onderwijs>.

³⁶ NUFFIC (z.d.) *Internationale competenties Een overzicht van mogelijke leeropbrengsten van internationalisering*. NUFFIC. https://www.nuffic.nl/sites/default/files/2020-08/brochure-internationale-competenties_0.pdf

³⁷ Deardorff, D. K., De Wit, H., Leask, B., & Charles, H. (Eds.). (2023). *The handbook of international higher education*. Taylor & Francis.

4.9.4. Diversiteit

Rotterdam is een stad met een rijke culturele diversiteit, wat ook terug te zien is in de zorgvragers. Het omgaan met zorgvragers met verschillende culturele achtergronden vraagt om een open en vragende houding van de zorgverlener. Ook is belangstelling voor andere culturen van belang om het werk als hbo-verpleegkundige te kunnen uitvoeren. Het Rotterdamse werkveld heeft uitdrukkelijk de wens uitgesproken dat de studenten van Hogeschool Rotterdam kennis en kunde over diversiteit meebrengen naar de praktijk. Diversiteit kent meer invalshoeken dan alleen cultureel, zoals bijvoorbeeld verschil in levensbeschouwing, sociaal economische situatie, opgegroeid zijn in de stad of op het platteland. Om goed invulling te geven aan persoonsgerichte zorg wordt van de hedendaagse en toekomstige hbo-verpleegkundige verwacht dat zij een open en nieuwsgierige houding heeft. Daarom nemen wij het diversiteitssensitief handelen expliciet mee in het aangeboden onderwijs van leerjaar 1.

4.9.5. Onderzoek in het onderwijs

Om de student te ondersteunen in het bereiken van de doelen ten aanzien van onderzoeksvaardigheden is er een lijn onderzoeksvaardigheden ontwikkeld. Deze lijn is tot stand gekomen vanuit een IVG-brede werkgroep onderzoeksvaardigheden, waaraan onderzoekers en coördinatoren van het afstuderen deel hebben genomen. De onderzoeksvaardighedenlijn loopt door alle leerlijnen en alle cursus heen en beslaat vier jaar. Per jaar is aangegeven welke onderzoeksvaardigheden in dat jaar aan bod komen en getoetst worden. De onderzoeksvaardigheden zijn onderverdeeld in doelen die horen bij het ontwikkelen van een onderzoekende houding; doelen die horen bij het kunnen toepassen van kennis uit onderzoek van anderen en doelen die horen bij het zelf kunnen uitvoeren van een kleinschalig praktijkonderzoek.³⁸ Daarvoor is nodig dat de student leert:

- logisch en klinisch te redeneren;
- evidence based te handelen;
- wetenschappelijke literatuur te zoeken, te lezen, te beoordelen en toe te passen in de praktijk;
- kritisch te reflecteren;
- wat praktijkgericht onderzoek inhoudt en hieraan een bijdrage te leveren.

In leerjaar 1 wordt hiermee een start gemaakt. Aan het eind van de opleiding moeten studenten hun onderzoekend vermogen kunnen aantonen in een afstudeeropdracht. Het afstudeerproduct moet blijk geven van het hoogste niveau. De student moet een samenhangend geheel laten zien van een onderzoeksvraag, gevonden theorie, methode en resultaten van eigen onderzoek, kritische discussie en door de student zelf geformuleerde conclusies. Praktijkgericht onderzoek draagt bij aan permanente innovatie in het onderwijs en binnen het vakgebied van de verpleegkundige. Voor het borgen van de

³⁸ Andriessen, D. (2014). Praktisch relevant én methodisch grondig? Dimensies van onderzoek in het HBO. Hogeschool Utrecht

onderzoekscomponent wordt actief samengewerkt met het Kenniscentrum Zorginnovatie van de Hogeschool Rotterdam.

5. Bijlagen

Bijlage 1. Kompas

Hét kompas voor het nieuwe onderwijs hbo Verpleegkunde

overtref jezelf

versie 2, januari 2024

Visie

Studenten groeien tijdens de opleiding tot hbo-verpleegkundigen van de toekomst: wendbaar, veerkrachtig en klaar voor elke uitdaging. Ze omarmen maatschappelijke veranderingen, zijn kritisch, innovatief en nemen het voortouw in hun vak. Met trots vervullen ze hun rol van verpleegkundige, omdat ze weten dat ze het verschil maken. Deze generalistische opleiding maakt dat onze hbo-verpleegkundigen vanuit een holistische aanpak persoonsgerichte zorg kunnen bieden in uiteenlopende situaties.

Kapstok

Als kapstok gebruiken we de CanMEDS-rollen met de bijbehorende kernbegrippen om inhoud aan het onderwijs te geven. Dit sluit aan op het nieuwe beroepsprofiel BH2030. In elk leerjaar komen alle CanMEDS-rollen aan bod, waarbij het niveau geleidelijk stijgt. Met de speerpunten leggen we een Rotterdamse accent op aspecten van de CanMEDS-rollen.

5 bouwstenen die deze visie dragen

- Leren vindt plaats in interactie met elkaar.**
Leren doe je met elkaar en van elkaar. Door samen met anderen te leren, leert de student zijn eigen standpunt te kiezen, toe te lichten, te heroverwegen en vaardigheden te oefenen.
- Leren vindt plaats wanneer het zelfregulerend is.**
Het onderwijs is gericht op het stimuleren van zelfregulatie en zelfverantwoordelijkheid met 'gezond studeren' als uitgangspunt.
- Leren vindt plaats wanneer het actief gebeurd.**
De student gaat actief aan de slag met de kennis, vaardigheden en houdingsaspecten van het verpleegkundig beroep. De opleiding zet activerende didactiek in om studenten daadwerkelijk met de stof bezig te laten zijn.
- Leren vindt plaats in een contextrijke omgeving.**
Door te leren in een contextrijke, krachtige leeromgeving blijft de student de relevantie zien en kan de student de transfer aken van het geleerde naar de echte beroepspraktijk.
- Leren vindt plaats in onderlinge verbondenheid.**
Verbondenheid tussen student, docent, praktijk en opleiding creëert een leerklimaat waarin optimale ontwikkeling mogelijk is. Iedereen voelt zich welkom. In het onderwijs wordt de aanwezigheid van verschillen erkend en deze diversiteit aangewend als kracht.

Uitdagingen nieuw onderwijs

- De opbouw van het onderwijs schetst een realistisch beeld van de verpleegkundige beroepsidentiteit.
- Verpleegkundige domeinen staan centraal in het onderwijs.
- Bij het opstellen van de leeruitkomsten is er een heldere en logische opbouw gehanteerd, waardoor er aansluiting ontstaat tussen onderwijsperiodes en leerjaren. Constructive alignment wordt verder geborgd door ontwikkelgroepen die samengesteld zijn uit docenten uit verschillende leerjaren. De projectgroep en curriculumcommissie houden het totaaloverzicht op de verbinding tussen de leerjaren.
- Vanaf dag 1 is de student een verpleegkundige in opleiding en zijn docenten rolmodellen. De verpleegkundige beroepsidentiteit krijgt een prominente plek in het onderwijs.
- Contextrijk en integraal onderwijs creëren dat zelfregulatie bevordert.
- Het onderwijs is ontwikkelingsgericht, contextrijk en wordt op passende wijze getoetst.
- Het onderwijs kan inspelen op actuele gebeurtenissen binnen de zorg en maatschappij met oog voor de zorgvraag van de toekomst.

Hoe gaan we dit realiseren?

- In het nieuwe onderwijs bouwen we voort op wat we nu al goed kunnen en waar we trots op zijn.
- De CanMEDS-rollen zijn vertaald naar leeruitkomsten op drie niveaus.
- Het werken met leeruitkomsten zorgt voor meer integratie van vakgebieden en contextrijk onderwijs vertaald in praktijkvraagstukken. Hierbij wordt de focus gelegd op het verpleegkundig domein.
- Het zelfregulerend vermogen van de student wordt opgebouwd; van strakke sturing in leerjaar één, naar steeds meer zelfsturing in leerjaar vier.

Benieuwd hoe dit eruit komt te zien?

Check deze video's én onze recente bestanden zoals het opleidingsprofiel, de leeruitkomsten en toetsvisie op ons Teams kanaal HBO-V Algemeen / onderwijsvernieuwing hbo-v

video over het 1e jaar video voor docenten

Check ons verhaal

Uitgangspunten ontwerp nieuw onderwijs

- Persoonsgericht onderwijs:** het welbevinden van de student en studieresultaten staan centraal.
- Ontwikkeling van studenten:** we leggen de nadruk op het aanleren van zelf-regulerende vaardigheden en het tonen van leiderschap, zodat studenten zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Contextrijk onderwijs:** we bieden een krachtige leeromgeving waarin praktijkvraagstukken centraal staan en ruimte is voor actuele ontwikkelingen in het werkveld.
- Organiseerbaarheid:** we streven naar duidelijk en overzichtelijk onderwijs dat voor iedereen begrijpelijk en uitvoerbaar is met een eenvoudig examenprogramma.

Bijlage 2. ZELCOM-model

COMPLEXITEIT EN ZELFSTANDIGHEID

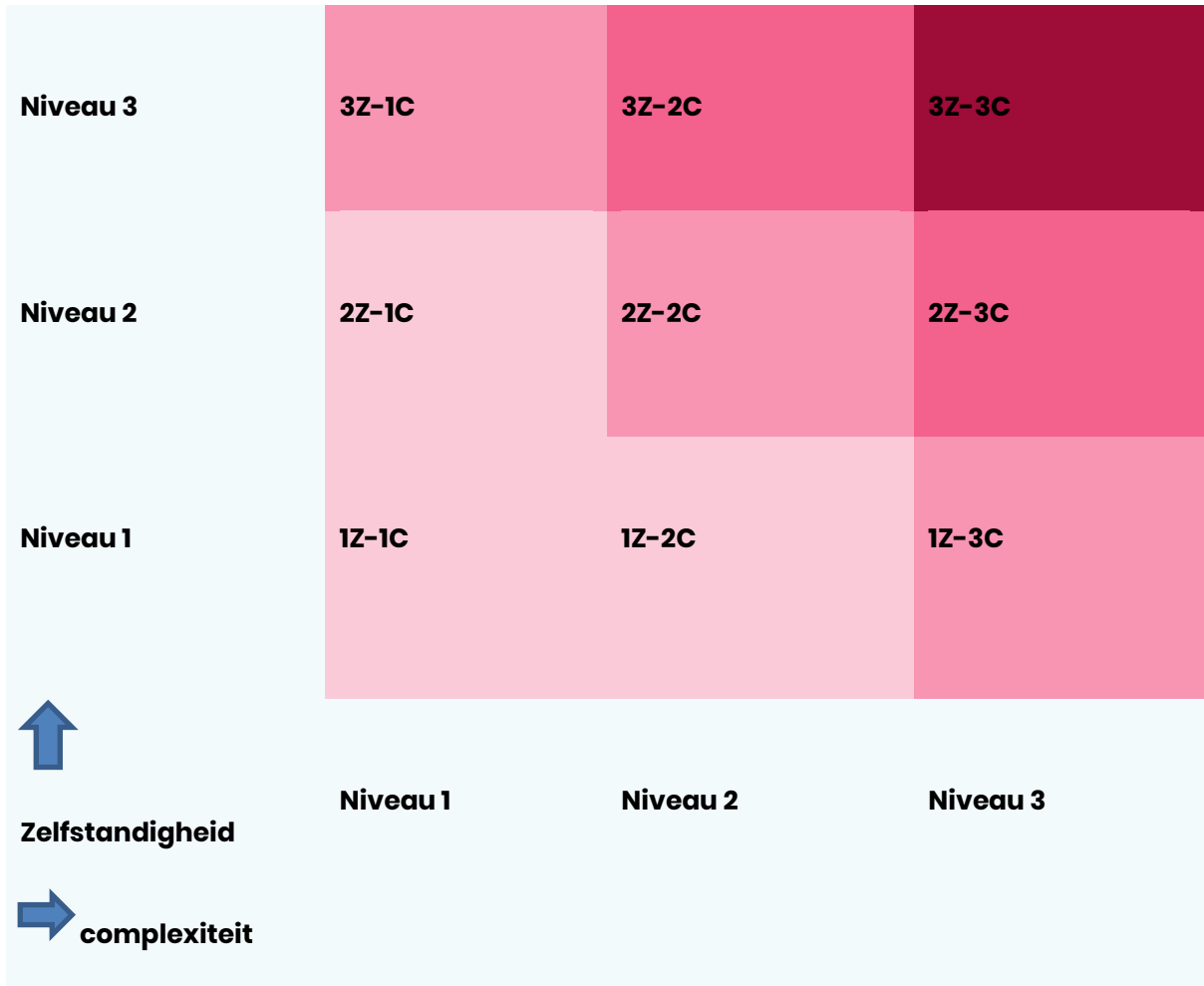
Complexiteit³⁹		
Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Enkelvoudige zorgvraag	Meervoudige zorgvraag, met één of twee problemen die elkaar beïnvloeden	Meervoudige zorgvraag met problemen die elkaar beïnvloeden.
Situatie is stabiel en voorspelbaar. Zorg is voor langere periode in te plannen	Er is maximaal twee keer per dag herziening van de zorgplannen nodig. Kans op risicovolle situaties gering	De zorg is wisselend, onvoorspelbaar. Er is herziening van de zorgplanning nodig. Verhoogde risico's zijn aanwezig.
Mantelzorg (indien nodig) voldoet	Mantelzorger heeft ondersteuning nodig.	Mantelzorg heeft intensieve behoefte aan aandacht en begeleiding.
De zorgvrager heeft inzicht in de eigen gezondheid/ -welzijnssituatie	De zorgvrager heeft beperkt inzicht in de eigen gezondheid/ -welzijnssituatie	Zorgvrager heeft niet of nauwelijks inzicht in de eigen gezondheid/ -welzijnssituatie
Toepassen van standaardprocedures	Aanpassen van standaardprocedures	Geen standaardaanpak, nieuwe procedures moeten worden toegepast/bedacht
Monodisciplinair	Beperkt multidisciplinair	Multidisciplinair
(Inter)persoonlijke communicatie is mogelijk zodat zorgafstemming kan worden gerealiseerd	Communicatiemogelijkheden om de zorg af te stemmen worden bemoeilijkt door etniciteit, culturele achtergronden.	(Inter)persoonlijke communicatiemogelijkheden zijn beperkt, er is optimale creativiteit, aandacht en inspanning nodig om de zorgvrager te informeren en/of de juist informatie van de zorgvrager te ontvangen.

³⁹ Niveau wordt behaald indien er aan minimaal 4 van de 7 items voldaan wordt

zelfstandigheid⁴⁰

Niveau 1; Gestuurd (zelfstandigheid is laag)	Niveau 2; Zelfstandig onder begeleiding	Niveau 3; naar Zelfstandig
Stemt handelen af op zorgvraag en communiceert hierover met betrokkenen.	Heeft gedeelde verantwoording over de zorg van 2-4 zorgvragers (afhankelijk van de context zorgvager(s)).	Geeft zelfstandig uitvoering aan zorgproces van minimaal 3 zorgvragers overeenkomend met de taken van een beginnende beroepsprofessional in deze context.
Het handelen is gebaseerd op protocollen, voorschriften en afspraken die op de afdeling aanwezig zijn en die instructie geven om het handelen op te baseren.	Er is vrijheid binnen vastgesteld kader.	Vrijheid van handelen
Er is gelegenheid voor overleg met de werkbegeleider of anderen	Koppelt regelmatig (gevraagd en ongevraagd) voortgang terug naar begeleider.	Terugkoppeling van verantwoordelijkheid over zorgproces naar begeleiders op aanvraag student
Neemt initiatief tot het stellen van (leer)vragen, en toont eigen inbreng.	Krijgt feedback en advies voor coördinatietaken.	Feedback, advies en begeleiding voor coördinatietaken op aanvraag
Is transparant in de wijze waarop keuzen tot stand komen.	Stimuleert of begeleidt anderen	Geeft leiding aan anderen

⁴⁰ Vrijheid van handelen wordt bepaald door de context van de stageplaats

Figuur 1: Zelcommodel: zelfstandigheid en complexiteit in samenhang met de competentie (bron: Hogeschool Utrecht, Saxion en Parantion, 2011)

Bijlage 3. Curriculumschema

Curriculumschema opleiding Verpleegkunde jaar 1, studiejaar 2024-2025, route voltijd

Cursusnaam	Cursuscode	sp	Onderwijsperiode 1		Onderwijsperiode 2		Onderwijsperiode 3		Onderwijsperiode 4		Praktische oefening	Eindniveau
			cont acttij d x 50 min.	Toe ts	cont acttij d x 50 min.	Toe ts	cont acttij d x 50 min.	Toe ts	cont acttij d x 50 min.	Toe ts		
Onderwijsperiode 1, Leeruitkomst 1 Verpleegkundige in opleiding.												
Persoonlijke en professionele identiteit	OVK11PPI 01	3	36	M								
Verpleegtechnische vaardigheden	OVK11VTV 01	1	16	VH							POA	
Communicatieve vaardigheden	OVK11CO M01	1	16	VH							POA	
Praktijkvraagstuk	OVK11PVS 01	4	32	PF en M							POA	
Anatomie, fysiologie, pathologie	OVK11AFP 01	1	12	MC								
Verpleegkunde	OVK11VPK 01	2	16	MC								
Onderwijsperiode 2, Leeruitkomst 2 Kwaliteit van zorg.												
Persoonlijke en professionele identiteit	OVK12PPI 01	2			28	M						
Verpleegtechnische vaardigheden	OVK12VTV 01	2			16	VH					POA	
Communicatieve vaardigheden	OVK12CO M01	2			16	VH					POA	
Praktijkvraagstuk	OVK12PVS 01	4			32	PF en M					POA	
Anatomie, fysiologie, pathologie	OVK12AFP 01	2			16	MC						

Legenda

D= Digitale toets

MC= Multiple choice

M= Mondeling

VH = Vaardigheidstoets

PF= Portfolio

NB: er zijn meerdere toetsvormen
mogelijk binnen één cursus.

Bij de kolom 'Praktische oefening':
POA= verplichte aanwezigheid bij
cursussen met 'praktische
oefeningen'

Verpleegkunde	OVK12VPK 01	2			16	MC						
Keuzeonderwijs		2										
Onderwijsperiode 3, Leeruitkomst 3. Samenwerken voor goede zorg.												
Verpleegtechnische vaardigheden	OVK13VTV 01	2					14	VH			POA	
Communicatieve vaardigheden	OVK13CO M01	2					14	VH			POA	
Praktijkvraagstuk	OVK13PVS 01	7					64	PF en M			POA	
Anatomie, fysiologie, pathologie	OVK13AFP 01	2					16	MC				
Medisch rekenen	OVK13REK 01	1					16	MC				
Keuzeonderwijs		2										
Onderwijsperiode 4, Leeruitkomst 4 Zorg voor beter.												
Verpleegtechnische en communicatieve vaardigheden	OVK14VAH 01	2							32	VH	POA	
Praktijkvraagstuk	OVK14PVS 01	8							80	PF en M	POA	
Anatomie, fysiologie, pathologie	OVK14AFP 01	4							20	MC		
Keuzeonderwijs		2										
		60	128		124		124		132			

